

STORM OVER DEN BOSCH

1944

STORM OVER DEN BOSCH

1944

Copyright © 2023 P. Werners

Uitgeverij Mijnbestseller.nl

Omslagontwerp P. Werners

Foto's en documentjes uit het familiearchief

Gedichten en opmaak P. Werners

Dagboekfragmenten: J.Th. Werners

Alle rechten voorbehouden. Niets van deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, zonder voorafgaande toestemming van de uitgever.

Ik ben in de oorlog geboren (1943). En dus OOGGETUIGE van WO II. Ik heb echter nooit een slagveld gezien. Ik wist van de dagboekjes van mijn vader... zo'n 80 jaar geleden geschreven onder barre omstandigheden. Als fanatiek amateurfilmer maakte hij ook unieke opnamen. Maar over het schriftje wist ik alleen dat het ergens verstoppt was, en dat hij ooit van plan was om het ooit 'in het net' over te schrijven (!) Ik bewonder de dapperheid en de creativiteit van mijn toen nog jonge ouders. Mijn vader was jarig op 28 oktober, dus daags na de bevrijding van DEN BOSCH vierde hij zijn 39^e verjaardag! Mijn ouders trouwden op 16 oktober 1940. Ze kregen tijdens de bezetting twee kinderen; op 11-11-1944 kwam er ook nog een 'bevrijdingskindje' bij: (overleden in 2008). Na de oorlog: mijn bijzondere broer (1947) en hekkensluiter 'Kruimeltje' (1948). Op de foto's en filmpjes zie je 2 kleine meisjes in militaire kleding. Bij een soldaat op schoot en op zijn jeep. Daar was ik er één van. De Canadees Jack Hazelwood was een van onze bevrijders. Bij ons ingekwartierd.

In mijn beleving was hij de 'superheld'. In de kelder zong ik: 'You are my Sunshine'. Over Jack werd verteld dat hij een huisvriend was. Ik leerde Engelse woordjes. Jack, chocolate!' riep ik dan en tikte driftig op zijn borstzak. Naar aanleiding van deze anekdote wil ik nog wat delen: - In 2008 op 26 April stond het volgende stuk in de Telegraaf: 'Op onze oproep vorig jaar april - geplaatst bij een interview met een Spitfirevlieger - reageerden lezers van De Telegraaf massaal.' 'Ooggetuigen van de Tweede Wereldoorlog'. Bijzondere ooggetuigenissen van Nederlanders die de oorlog hebben meegemaakt. (Met een cd van het laatste interview met Soldaat Van Oranje.) Door Charles Sanders. Uitgeverij House of Knowledge. Mijn bijdrage aan dit boek: de pagina's 48 en 49. Je ziet daar mijn vader met een bakfiets vol beddengoed; een kapotgeschoten muur van ons huis met daarachter mij en mijn zus. Jack met ons tweetjes op een jeep. Voedselbonnen en een brief. De tekst uit mijn babyboek is geschreven door mijn moeder.

Naarmate ik ouder werd begonnen de herinneringen aan mijn eerste levensjaren zich aan mij op te dringen. Ik wist dat mijn vader oorlogsverhalen noteerde in een schriftje. Na enig zoeken en navragen kwam ik dankzij mijn jongste zus het document op het spoor. Vervolgens kreeg ik de kopietjes, die mijn oudste zus voor mij verzorgde. Keurig gedrukt, maar bijna onleesbaar. Ik was razend nieuwsgierig naar de inhoud. Ze deed er een briefje bij: 'Papa heeft het op twee notatieblokjes geschreven, en heeft dat later (t/m blz. 20) in een schriftje overgeschreven. Eén gedeelte zat nog met een nietje vast, andere velletjes zijn los. Ik ga ze sorteren na kopiëring...' Met potlood geschreven op - deels gelinieerd - deels ruitjespapier -. Veel teksten waren doorgestreept. Enkele losse blaadjes maakten het lastig om de volgorde te bepalen; en bijna nergens gedateerd! Een MONSTERKLUS.

In tegenstelling tot het nauwgezet bijgehouden dagboek van een stadgenoot. Zo kwam ik toevallig het boekje tegen van de Bosschenaar Jos Verstraeten. Geschreven in exact dezelfde periode. 'STORM OVER DEN BOSCH'. (Dagboek over de Eindstrijd van de Bevrijding van 's-Hertogenbosch. Eigen beheer, 1944.) Jos Verstraeten woonde aan de Citadellaan en hield vanaf 9 september 1944 nauwkeurig zijn dagboek bij.

Ik realiseerde me plotseling dat op 9 september deze twee Bosschenaren op hetzelfde moment een bloknoet gepakt moeten hebben en een pen of potlood. Met het voornemen om vanaf dat moment alles op te schrijven. Zonder elkaar te kennen! Daar zijn ze mee doorgegaan tot en met vrijdag 27 oktober! Dus ook op hetzelfde moment gestopt! De verhalen lopen volledig synchroon.

Jos Verstraeten begint met: 'Een striemende najaarsregen jaagt over het oude marktplein van Brabants hoofdstad dat op deze Zaterdag een troosteloos beeld biedt.' Op precies dezelfde dag begint het verslag van mijn vader. Dat kan ik afleiden uit het vervolg van het verhaal.

Na het verloop van de middag beschreven te hebben gaat hij op blz. 4 verder met: 'Kort voor acht uur, dat is het tijdstip, waarop de burgers van de straat moeten, worden bekendmakingen aangeplakt: 'Morgen om 7 uur moeten alle mannen van 18 tot 45 jaar zich melden op het Stationsplein. Schoppen en houwelen dienen meegebracht te worden'. Mijn vader schrijft in zijn verslag over dezelfde maatregel: 'met schop en pikhouweel...'

Jos: 'Op de hoeken van de straten groept de bevolking bijeen en bespreekt deze nieuwe terreurmaatregel. Al spoedig weet men, waar het om gaat: stellingen maken achter de Maas, waarschijnlijk in Zaltbommel. Met een extra-trein zullen de mannen erheen gebracht worden'.

Op blz. 5 gaat hij verder met: Zondag 19 september. 'Prachtige wolkenformaties drijven statig over het wijde Brabantse land. Maar vóór het station verzamelt zich tegen zeven uur in de morgen een opgewonden menigte. Een paar honderd man